

Видрін А. А.

*аспірант кафедри мов і літератур Близького та Середнього Сходу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

ЛЕКСИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЛІГІЙНОГО ЗМІСТУ В АРАБСЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Арабський пареміологічний фонд несе у собі глибокий культурний та історичний контекст, що дозволяє іноземцям не лише збагатити свій словниковий запас, але й глибше зрозуміти менталітет, традиції та цінності арабського світу. Його вивчення може сприяти розвитку міжкультурної компетентності, що є особливо важливим у сучасному мультикультурному світі. Особливе місце в ньому посідають вислови з релігійним компонентом, які є важливими носіями моральних і культурних цінностей. Центральним елементом багатьох таких висловів є релігійна лексика, яка формує їх семантичне ядро. Терміни на кшталт *Аллах*, *віра*, *милосердя* та *справедливість* передають ключові ісламські цінності, надаючи пареміям сакрального значення. Арабські паремії з релігійним змістом є відображенням глибоких духовних і моральних цінностей, які тісно переплітаються з ісламськими принципами. Вони передають ключові аспекти ісламської віри, такі як покірність Божій волі, віра у справедливість, милосердя, терпіння та моральні норми.

Стійкі релігійні формули, такі як *إن شاء الله* («Якщо буде воля Аллаха») або *ما شاء الله* («Те, що бажає Аллах»), підсилюють прагматичну функцію висловів і акцентують увагу на покорі Божій волі. Часте використання архаїзмів у релігійних пареміях підкреслює їхній зв'язок із давніми культурними традиціями, а метафори, як-от *نور* 'світло' для позначення знання та віри або *ظل* 'тінь' для позначення захисту Аллаха, додають висловам глибини.

Центральне місце в релігійних пареміях займає віра в Аллаха як всемогутнього Творця, який керує долею кожної людини. Ці вислови наголошують на важливості покірності Божій волі. Наприклад:

الحمد لله على كل حال

«Слава Аллаху за все, що відбувається» – підкреслює вдячність Богу навіть у важких обставинах». Або:

ما شاء الله كان وما لم يشأ لم يكن

«Що Аллах побажав, те сталося; що не побажав – не сталося» підкреслює єдність Бога та ідею передвизначення.

إن الله مع الصابرين

«Аллах із тими, хто терпить». Ця паремія акцентує увагу на терпінні як важливій чесноті, винагородженій Богом.

Також, за тематичною спрямованістю, можна виділити арабські паремії про милосердя та доброту. Паремії цієї категорії зосереджені на допомозі іншим та справедливості, які є основою ісламської етики:

ارحموا من في الأرض يرحمكم من في السماء

«Милосердуйте до тих, хто на землі, і Той, хто на небесах, буде милосердним до вас» або

يد الله مع الجماعة

«Рука Аллаха з тими, хто разом».

خير الناس أنفعهم للناس

«Найкращі з людей – ті, хто приносить користь іншим».

Такі паремії відображають важливість соціальної відповідальності та взаємодопомоги.

Ще іслам підкреслює важливість чесності та справедливості в усіх аспектах життя. Ця тема відображена в багатьох арабських пареміях, наприклад:

من عشنا فليس منا

«Хто нас обманює, той не з нами», що має на меті засудити обман і наголосити на важливості чесності. Або:

العدل أساس الملك

«Справедливість – основа правління».

Ця паремія відображає ісламський принцип справедливості як основи будь-якого суспільства.

Арабські паремії також часто використовують метафоричні образи для передачі моральних уроків. Наприклад,

العلم نور

«Знання – це світло», адже знання асоціюється зі світлом, що символізує віру та просвітлення. А у випадку з висловом:

الكذب ظلام

«Брехня – це темрява», брехню порівнюють із темрявою, що символізує моральну деградацію.

У вислові:

الحياة دار امتحان

«Життя – це дім випробувань» є нагадування про життя як період випробувань, підготовки до вічності.

Також однією з центральних чеснот в ісламі є терпіння, яке підкреслюється в багатьох пареміях.

الصبر مفتاح الفرج

«Терпіння – це ключ до полегшення» акцентує увагу на тому, що терпіння допомагає подолати труднощі.

إن مع العسر يسرا

«Справді, після труднощів настає полегшення» нагадує, що складнощі завжди змінюються на краще, якщо людина покладається на Аллаха.

Тож арабські паремії з релігійним змістом є не лише носіями віри та культури, але й глибокими етичними дороговказами, які формують поведінку людини. Вони відображають ключові ісламські принципи, збагачують міжкультурну комунікацію та залишаються актуальними завдяки здатності інтегрувати традиційні цінності в сучасний контекст.

Література:

1. محمد بن أبي بكر بن عبد القادر الرازي. الأمثال والحكم. المستشارية الثقافية. 2006، صفحة 239.
2. ابن القيم الجوزية. الأمثال في القرآن. 2007، 287 صفحة.
3. أبو الحسن الماوردي. الأمثال العربية. 2010، 344 صفحة.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-464-4-3>

Дрига І.-В. А.

студент 22 групи

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

ПЕРВИННИЙ АНАЛІЗ РУКОПISУ ОМЕЛЯНА ПРІЦАКА «ПОХОДЖЕННЯ РУСІ» (ТОМ 3 «СХІДНІ ДЖЕРЕЛА»)

Вивчення проблеми походження Русі на матеріалі першоджерел східними мовами всесвітньо відомим українським орієнталістом Омеляном Пріцаком результувало у створення шеститомної монографії «Походження Русі». Однак у Гарварді вийшли лише перші 2 томи, тоді як том 3 «Східні джерела» залишився незавершеним, ненадрукованим та зберігається в архіві НаукМА в Києві. Метою дослідження є введення в науковий обіг раніше не публікованого рукопису, який значно розширить уявлення про взаємини арабів, тюрків та персів з Київською Руссю. Об'єктом дослідження є десять папок рукописних матеріалів до тому 3 «Походження Русі» О.Й. Пріцака з колекції